

NAŠ DOM.

„Vrli Slovenci: Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike.“ A. M. Slomšek.

Izhaja vsak drugi četrtek. Naročniki „Slov. Gospodarja“ ga dobivajo zastonj. Posebej naročen velja s poštnino vred eno krono za celo leto. Posamezne številke veljajo 4 h. — Naročnina se pošilja na upravnništvo „Našega Doma“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice (petit), če se enkrat natisne, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Naše kmetijstvo.

Politično društvo za ljutomerski okraj je na svojem zborovanju pri Sv. Križu dne 4. avgusta med drugimi tudi sprejelo ta sklep:

»Navzoči zahtevajo, da se ustanovi v Ljutomeru poljedeljska šola s slovenskim učnim jezikom, in se ustanovijo štipendije za sinove revnih kmetov, da morejo obiskovati uspešno tako šolo.«

Kar je tu povedano, se ne tiče samo ljutomerskega okraja, ampak je velikega pomena za naše spodnještajarsko kmetijstvo sploh. Potrebno bi bilo, da bi se tej izjavi pridružila vsa naša gospodarska in politična društva, pa tudi okrajni in občinski zastopi.

Kmetijskih šol nam treba.

Kdor le količakaj pozna svet, se lahko prepriča, da dandanes ni zadosti, da bi kmet samo trdo delal, kakor njegov stari oče, ampak delati in gospodariti mora pametno, če hoče ostati trden na svojem domu. Po drugih krajih so kmetje že veliko naprej, posebno so si pomagali s kmetijskimi zadrugami. Tudi pri nas na Slovenskem so se že začele ustanavljati zadruge, a stvar gre nekako počasi naprej, kakor kolo, če se v blatu zavira. Poglavitni vzrok je ta, da je še med nami premalo izvedenih mož. Zadrugo ustanoviti je lahko, pa zadrugo pametno in dobro voditi, to ni lahka reč, k temu je treba velike skrbnosti pa tudi izvedenosti. Ko bi pa imeli vsaj eno domačo kmetijsko šolo, bi se tam nadarjeni kmetski sinovi naučili umnega kmetovalstva in tudi kako treba zadrugo voditi.

Taka šola bi pa morala biti slovenska. Zakaj? Zato ker kmetijska šola nima namena, da bi se tam učili nemškega ali kakega drugega jezika, marveč umnega kmetovalstva. Zatorej je grozna neumnost, če štajarski deželni odbor v gospodarskih šolah pripušča samo nemščino. Koliko časa

se zgubi, preden se učenci naučijo nemščine, ker potem šele morejo razumeti nemški pouk o gospodarstvu. Edino pametno je: za Nemce nemške kmetijske šole, za Slovence pa slovenske. Pa šola sama še ni dovolj, potrebne so tudi:

štipendije in podpore.

Za revnejše, pa pridne in nadarjene kmetske sinove bi naj napravila štipendije nekaj dežela, nekaj bi pa tudi posamezni okraji lahko storili in pa naše posojilnice. Če bi iz šol prišli razumi gospodarji, bi se to na drugi strani deželi in okrajem vse povrnilo.

Podpore bi se pa morale večkrat podeliti zlasti tistim, ki snujejo in vodijo zadruge, da bi lahko potovali na Švicarsko, na Francosko ali na Nemško in si ogledali, kako tam zadruge stojijo in kako se kmetijstvo razvija.

Ljudske šole in kmetijstvo.

Za šole dandanes kmetje veliko plačujemo. Najbolj pa večkrat kmeta tišči to, da morajo še polodrasli sinovi in hčere do 14. leta hoditi v šolo, doma pa manjka poslov in delavcev. Zato bi pač bilo pravično, da bi se ljudska šola ozirala malo bolj na naše razmere, v katerih kmetje živimo. V šolah se res marsikaj učijo, toda mnogo tega kmetski otroci ne bodo nikdar potrebovali. Kdor se misli šolati, prestopi itak navadno že pred 14. letom iz ljudske šole v kako drugo šolo. Zatorej bi bilo modro, če bi otroci zadnji dve leti imeli le nedeljski in zimski pouk in sicer najbolj o gospodarstvu. Sedaj se velikokrat zgodi, da fant ali dekle, ki do 14. leta gloje šolske klopi, izgubi veselje do kmetskega dela in je zadnja leta večkrat prava nadloga za učitelje.

Na Francoskem se velikokrat zgodi, da dijak dobro skonča srednje šole, pa gre domu in postane dober gospodar. Pri nas pa se marsikomu zdi sramota, postati kmet, če je le malo povohal kako šolo v mestu. In ponesrečeni študentje so

navadno slabi kmetje. Če se že torej v ljudski šoli vse mogoče reči vbijajo otrokom v glavo, naj bi se jim bistrila glava tudi za umno kmetijstvo in v srce vsadilo veselje do kmetijstva.

Kaj sledi iz tega?

1. Zahtevajmo, da se nam ustanovi slovenska kmetijska šola.

2. Oni, ki hočejo ustanoviti ali voditi zadruge, naj se o tem prej poučijo in posvetujejo. Če nimajo sami ob čem, naj prosijo za podporo, da si ogledajo kmetijske zadruge v drugih deželah.

3. Zahtevajmo po naših poslancih, da se bodo ljudske šole bolj ozirale na kmetijske potrebe.

Politični razgled.

Deželnozborske volitve. V vseh deželah, kjer se letos vršijo volitve za deželni zbor, so začeli že pridno delati. Katoliško narodna stranka na Kranjskem priobčuje že volilni oklic slovenskemu narodu na Kranjskem. Obrača se pred vsem h kmetiskemu stanu, ker je, kakor pravi, v prvi vrsti kmetiska stranka. A tudi na druge stanove se obrača, naj se izvijejo suženjstvu liberalnih mogotcev ter hodijo zopet s katoliškim slovenskim ljudstvom.

General Baratieri umrl. V Sterzingu na Tirolskem je umrl dne 8. avgusta v dobi 60 let izza vojske Italijanov z abesinskim kraljem Menelikom dobro znani italijanski general Oreste Baratieri. Skraja je imel srečo v vojski, pri Adui pa ga je kralj Menelik popolnoma naklestil. Baratieri je bil pozvan pred vojno sodišče, ki ga je sicer oprostilo, a ni mu izbrisalo sramote. Zapustil je svojo domovino ter se je preselil na Tirolsko, kjer je ves čas bolehal. Sedaj ga je rešila smrt.

Nemška carina. Nemčija je uvedla novo carino višjo kot dosedaj na vnanje izdelke, ki se uvažajo v Nemčijo. Ta carina na poljske pridelke (žito), živino, les, pijačo, vino in industrijske pridelke bo seveda občutno zadela Avstro-Ogrsko. Nemški kmetje in obrtniki se vesele carine, ker poslej ne bodo trpeli tekmovanja, ki je prihajalo od zunaj in bodo zamogli prodajati v domovini take izdelke, kakor bodo hoteli. Čeravno pa gospodarska vprašanja niso vezana na nobeno prijateljstvo, vendar je Nemčija s tem korakom iz nova pokazala, kako malo ji je do prijateljstva svojih zaveznikov in koliko si upa njim nasproti. Utegne pa se zgoditi, da tudi Avstro-Ogrska ne ostane dolžna, ker Nemčija uvažja k nam več, nego mi v Nemčijo.

Vojska v Južni Afriki. Zadnje nedeljo je odpotoval novi angleški poveljnik Littleton v Južno Afriko, da prevzame namesto lorda Kitchenerja poveljništvo nad Angleško armado. Ali bo imel novi poveljnik v Južni Afriki več sreče nego dosedanji, je jako dvomljivo. Berolinski listi namreč

poročajo, da je v kapski koloniji že nad 20.000 ustašev, ki so Burom prijazni. Vsak dan narasča to število. Listi pravijo, da si Buri ne bodo pridobili nazaj le neodvisnosti Transvaala in Oranjske države, ampak tudi kapsko kolonijo bodo zgubili Angleži. »Združena Južna Afrika«, to je cilj bojujočih se Burov. Angleške čete nimajo nobenega redu, ker so bili med vojake vtaknjeni prisiljenec in jetniki. Lord Kitchener je izdal, predno odide, še poseben razglas na Bure, ki se glasi: »Vsi poveljniki in podvodje oboroženih burskih čet, ki se še vedno upirajo angleškemu kralju, bodisi v Oranjski koloniji, v Transvaalu ali pa v kakem drugem delu zemlje Nj. Veličanstva v Južni Afriki in vsi člani nekdanjih burskih vlad se preženejo za vedno iz Južne Afrike, ako se ne udajo do 15. septembra. Za ohranitev svojih rodbin morajo skrbeti in jamčijo za to s svojim celokupnim premoženjem.« Buri se ga niso ustrašili. Celo v treznih angleških krogih se sodi, da bode razglas lorda Kitchenerja imel samo ta uspeh, da se bodo upor Burov poostril in da bodo vstali proti Angležem tudi Holandci v Natalu.

Gospodarske stvari.

Kako treba shranjevati žito. Žetev je minola, ječmen, rž in pšenico spravljamo počasi v žitnice. Tu je pa treba jako paziti, v kakem šrambe spravimo svoj pridelek, drugači utegnemo škodo imeti. Vsak gospodar bi naj zmeril žito in si to naj zapiše, da bo čez leto imel pregled, koliko je to ali ono leto pridelal, koliko potrošil in prodal. Veliki in bolj premožni posestniki naj imajo posebne žitnice, najboljše, če je spodaj klet za rep in krompir, zgoraj pa za žito. Taka žitnica naj ima okna, da se žito lahko prezrači, pa pod težega lesa, če je žito na kupih. Od kraja se na razgrne ne predebelo in večkrat meša, da se pre-suši, pozneje se lahko zgrne na kupe. Spomlad se mora zopet premešati. Manjši posestniki shranjujejo žito v posebne kište ali v kadi. Preden žito spraviš v take šrambe, ga moraš prej dobro posušiti, sicer se ti zna skvariti. Pa tudi pozneje ga moraš večkrat mešati. To se zgodi najlepše tako, da ga spodaj pri vratcah spuščáš ven in vsipavaš zopet na vrh, ali pa iz enega predala v kadi v drugo. Sploh mora biti žito na čistem suhem in zračnem prostoru; staro žito se mora tudi večkrat prevejati, da se žizki ne zaležejo v njem.

Ali smemo odtrgati listje okoli grozdja. Tu pa tam se je ta slaba navada že vpeljala. Kdor pa to delo opravlja, on ne pozna še namena, ki ga ima listje. Listje je to, kar so človeku pluća. Skozi listje trta diha in izpušča iz sebe nepotrebni vodo. Razun tega pa ima listje še drug velik pomen. Ono namreč napravlja iz oglečeve kisline

(neki puh, ki se nahaja v zraku) škrob in sladkor. Ti tvarini se potem spreminjata v različne oblike, ki napravljajo rastlinsko telo. Več nego tri četrt suhih tvarin pride skozi listje v rastlino. Iz tal ne vzame rastlina mnogo več, nego one tvarine, ki ostanejo, kadar rastlino sežgemo (pepel). Iz tega vidimo, kakšen velik pomen ima listje. Brez listja ne moremo pričakovati mnogo in sladkega grozdja. Vsem je znano, da je grozdje od trt, katere je napala peronospora, kislo in malovredno, a ravno tako malovredno je tudi mladje, ki nima nobene moči za prihodnje leto. Zato ne smemo pričakovati od napadenih trt tudi v prihodnjem letu mnogo zaroda. Če odstranimo trti listje, delujemo tudi mi kakor peronospora. Izjema je pa tudi tu in sicer tedaj, če grozdje jeseni močno gnije. Takrat moramo odstraniti par listov okoli grozdja in sicer zato, da pride k temu lažje zrak in svetloba. S tem dosežemo, da se mokro grozdje prej osuši in jagodna kožica na solncu bolj vtrdi. Tako grozdje ne gnije potem tako lahko. To delo je treba pa opravljati polagoma, kajti če pride jagoda, ki je bila vedno v temi, kar naenkrat na solnce, se navadno prepari. Na mladikah, ki so namenjene za napanjalce v prihodnjem letu, je najboljša tudi v takem slučaju obdržati listje.

»Vin. in vrtn. list.«

Umno kletarstvo. Bliža se za vinogradnika najsrečnejši in najveselejši čas, namreč trgatve. Ker je vinska trta letos skoro povsod dobro obrodila in ker je vsled ugodnega vremena pričakovati, da grozdje dobro in enakomerno dozori, da se bode torej pridelala izvrstna vinska kapljica, je pač skrb vsakega umnega vinogradnika, da s svojim, z velikim naporom pridobljenim pridelkom, tudi pravilno ravna, ako ga hoče hitro in dobro v denar spraviti. Da se pa največ vinskega pridelka pokvari le vsled slabe posode, je vsakemu dobro znano; mnogo je pa tudi krivo površno ravnanje z grozdom pri trgatvi in pozneje še pri kipenju. Nepravilno napravljeno vino se le težko proda in vedno po nizkih, dandanašnjim stroškom neprimernih cenah. Temu nedostatku se vsak vinogradnik izogne, če že od vsega začetka z vinom, oziroma že z grozdom in z moštom pravilno ravna, zato opozarjamo na knjižico »Umno kletarstvo«, katero je spisal deželni vinaški potovalni učitelj za Kranjsko, g. Fr. Gombač in katero je založil in izdal spomladi t. l. dež. odbor kranjski. Ta poljudno spisana knjižica obsega vsa, za malega vinščaka potrebna navodila z ozirom na najnovejše zahteve umnega kletarstva. Dobiva se pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in v drugih knjigarnah. Posamezen komad stane 30 h, s pošto vred 33 h; 40 izvodov skupaj pa 8 K, s pošto 8 K 50 h; torej 20 h, oziroma 21 h komad. Istina je, da si vtegne marsikdo s temi vinarji prihraniti več sto kron. Istotam se dobi še nekaj izvodov »Novega vino-

gradništva« od istega pisatelja po 80 h s poštnino vred. Obe knjigi toplo priporočamo.

Kako je hraniti prazno posodo? Koj, ko se je posoda odrabila, naj se hitro opere s čisto vodo. V drožju se nahaja največ kali, ki prouzročajo vinske bolezni, zato se to prav lahko izpridi, če ga pustimo dalje časa v sodu. Ako se pa drožje izpridi, pokvari se lahko tudi posoda. Z izpiranjem ne smemo torej nikdar čakati. Ko je to delo dovršeno, je najbolje, da se sod odcedi in posuši. Posušena posoda, ki se hrani v suhem prostoru, pokvari se le redkokedaj. Ako pa hočemo hraniti posodo v kleti ali kakem drugem bolj vlažnem prostoru, treba jo je zapuhati z žveplom. To delo je lahko in priporoča se vsem. Zapuhan sod se nikdar ne pokvari.

Zoper uši pri živini priporočajo vodo, v kateri se je kuhal krompir. V tako mlačno vodo namoči platneno cunjo in umij tiste dele, kjer se navadno držijo uši. Mrčes je naenkrat mrtev, vendar je dobro to parkrat ponoviti, potem pa zmočene dele še umiti s toplo vodo, v kateri se razmoči nekaj zelenega mila (žajfe). To je pač jako lahki pripomoček.

Klopotec za podgane. Pri neki leseni koči v Slovenskih goricah sem videl na podstrešju pritrjen klopotec, ki je delal tak ropot, da so ušesa brnela. Vprašal sem tovariša, zakaj neki ima ta gospodar na zvislih klopotec, saj ga mora po noči vendar motiti. To je za podgane, mi odgovori tovariš. Takega ropota se podgane bojijo in bežijo od hrama. Stvar se mi je zdelo takrat neverjetna, pozneje so mi pa izkušeni možje to potrdili. Pri kmetijski hiši je to najlažji pripomoček zoper te gnusne in nepozvane goste. Napravi si navaden klopotec, kijce ali macleke napravi iz trdega lesa ali pa jim še na koncu železo pritrdi. Potem pribij h klopotcu kako staro koso ali kos starega srpa, da bode klopotec po tem tolkel. Drog, na katerem je klopotec nasajen, pribij na konec slemena ali pa trama, ki drži podstrešji in gre po celi dolgosti hrama. Kadar popihne veter, dela klopotec tako prasko, da bi človek oglušil, ker pa se po suhem lesu glas lahko širi, drdra in brni po celem hramu. Tega se pa podgane grozno bojijo in ker se klopotec le takrat glasi, kadar veter piše, se podgane ne morejo navaditi na klepetanje. Nek kmet je imel toliko podgan, da so svinjam ušesa grizle. Postavil je pa klopotec na svoj hram. Po noči je prišel veter, nastalo je grozno klopotanje, podgane pa v beg. Hlapcu, ki je v štali spal, so čez glavo skakale in se hotele v postelji poskriti. Čez 14 dni ni bilo sledu od njih pri hramu. Kjer so hrami blizu skupaj, gredo seveda k sosedu, pa sosed si tudi lahko klopotec napravi, če je poslopje veliko in razdeljeno, se lahko napravi več klopotcev na raznih straneh.

O varčnosti ali štedljivosti.

Bodi varčen.

Bog sam nas uči varčnosti ter nas opominja mnogokrat prav resno, da hranimo in štedimo s časnim premoženjem. Modri v sv. pismu pravi: »Spominjaj se ubožstva ob času obilnosti in na stiske revščine ob dnevih bogastva.« Gospodarje pa opominja rekoč: »Pridno pogleduj, kako se godi tvoji živini in pazi skrbno na svojo čredo, ker bogastvo ti ne ostane za vselej.« Tudi naš Zveličar sam nas to uči. Spomnite se le na oni čudež, s katerim je pomnožil pet kruhov in dve ribi tako, da je nasitil z njimi pet tisoč mož. Dal je vsem jesti, kolikor so hoteli. Ko pa so se najedli, je zapovedal apostolom, da naj poberejo ostale kosce, da konca ne vzamejo. Zakaj je zapovedal pobirati te kosce? Ni jih potreboval On, ki je mogel kruh tako pomnožiti. Pa nas je hotel poučiti, kako moramo paziti na vsak dar božji, tudi na košček kruha, da ne vzame konca brez vsakega haska. Iz tega se pač učimo varčevati, varčevati pri vsem, kar imamo, ker vse je dar božji.

Varčnost pospešuje poštenost.

Kdor je varčen, je tudi priden, delaven. Delavnost pa krepi telo, posebno pa ohrani čilo in zdravo našo dušo. Varuje jo pred vsem nezdravih, mamljivih sanjarij, varuje jo greha in strasti, posebno pa lenobe, ki je vseh grdob grdoba. »Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal.« Lenega nadlegujejo najhujše skušnjave, delavnega pa ne, ker nima časa zanje. Varčen človek je hvaležen Bogu za vse dobrote in zato mu Bog da rad še druge. Varčnost krepi in blaži značaj, stori človeka poštenega, mirnega in spravljivega. Čeravno pazi skrbno na vsak krajcar in na vsako reč, vendar ni lakomnež in skopuh ter rad pomaga v sili vsakemu. Kjer je varčnost doma, tam prevaja zadovoljnost, mir in strah božji in tam najdeš tudi vse druge kreposti.

Varčnost pripomore do blagostanja.

»Ne poslušajte tistega, ki vam pravi, da morete postati bogati na kak drugi način, kakor edino le po pridnosti in varčnosti, tistega nikakor ne poslušajte; tak vas hoče le ostrupiti s svojimi nauki«, tako je opominjal znameniti in svetovnoznan Benjamin Franklin svoje ameriške rojake. V svoji lahkomišelnosti se brigajo sedanji ljudje pač premalo za prihodnost in ne mislijo skoraj nič za poznejše dni, dni starosti in onemoglosti. Razkosje in potrata raste od dne do dne in se vriva v vse sloje človeške družbe, žalibog že tudi v hišico našega kmeta, viničarja in delavca. Skoro vse hoče dobro, lahko in brez skrbi živeti. Posebno se širi potrata v obleki med navadnim

ljudstvom, da je strah. Z razkošjem in potrato pa je zginilo blagostanje, prišle so raznovrstne bolezni, katerih poprej ni poznal nikdo, prišli so dolgovi in vdomažila, rekel bi, se je med ljudstvom revščina. Tisoče in tisoče ljudi nima na stare dni ne strehe ne živeža. Od hrama do hrama si prosijo kruha, ali pa so v nadlogo domači občini, ki pa sama komaj zmaguje najpotrebniše stroške.

Večina takih ljudi — ne vsi — je bila v mladosti razkošna, lahkomišeln kakor muren ali cvrček, ki je piskal in pel po leti ter se nič ni brigal za prihodnost, po zimi pa beračil in lakoto trpel.

S siromaštvom pa se širi med našim ljudstvom nezadovoljnost, brezznačajnost, gineva veselje do poklica in dela. Prej si slišal delavca veselo peti. Peli so kosci, pele so ženjice, peli so delavci po hišah. Sedaj pa ne slišiš tega nič več. Vse je mrtvo, vse toži čez svoj stan ter si želi boljšega. Tudi propada domača obrt in konečno pride vse gospodarstvo na nič. — To je sad — bridki in divji sad razkošja. Tako daleč pride le človek, ki varčnosti ne pozna, ki ljubi le dobro življenje, bo ubog; »kdor ljubi vino in dobre jedi, ne bode bogat«, pravi modri v sv. pismu. Take nevarnosti, take nesreče se reši le tisti, ki zna pametno in pošteno varčevati in hraniti.

Sedanji časi so v gmotnem oziru slabi. Rešitev pa obstoji v tem, da začne vsak računati, da izda manj, kakor si pridobi, da živi, kakor mu pripusti stan, kakor mu dovoljujejo gmotne razmere. Kako pač hvalijo ljudje stare čase! Ne vem, če imajo vsikdar prav. Pa to vem, da so bili ljudje v tistih časih polni poštenja in zadovoljnosti ter priprostosti. Bili so premožni, pa niso poznali razkošja in potrate. Znali so računati in vedeli so, koliko si pridobijo na leto in koliko smejo izdati. Skrbeli so za to, da so bili njihovi dohodki zmiraj manjši od izdatkov. Tako jim je koncem leta zmiraj preostajalo nekaj denarja, katerega so hranili in pozneje izplačevali svojim otrokom dedščino, iz katerega so zajemali, kadar ni bilo za služka, kadar je prišla bolezen ali kakšna druga nesreča.

Zato pa se vrnite nazaj, dragi moji rojaki, k prejšnji priprostosti, k prejšnji delavnosti in zadovoljnosti. Priprosti in zadovoljni bodite v oblečilu, v razveseljevanju, v počitku. Tisti je najbolj srečen, ki ima najmanj potrebščin; ta je najbolj bogat. Zato pa si ne delajte potrebščin, katerih vam ni treba. Če se lahko živiš z navadno domačo hrano, zakaj sežeš po kavi, čaju in sladkorju; če ti diši jabolčnik, zakaj hočeš drugo drago pijačo? Če imaš domače platno, zakaj si kupuješ drugo če tudi finejše, pa manj trpežno? Ne delaj si takih potrebščin! V majhni »cimprani« hišici so bivali tvoji stariši, pa so bili bogati. Zakaj si želiš nove, velike zidane? Le imej svojo majhno lepo

čedno in snažno in bivaj v njej, dokler drži. Ne delaj si nepotrebnih potrebščin.

Marsikdo se je vozil na čednem, zeleno porbarvanem vozičku, bil je srečen in imovit. Koleselj ali »bagerl« pa mu je spraznil žep.

Marsikateri želar je imel lepo posestvo, redil je lepe vole, ž njimi vozaril in oral. Pa moral je imeti konje, da se brzo popelje po cesti. Pa konji so mu tudi brzo zvozili blagostanje iz hiše.

Ne delaj si nepotrebnih potrebščin. Živi po svojem stanu pošteno in varčno in boš srečen ter zadovoljen. Vsak je svoje sreče kovač. Bogatin požrešen vlačí v kup blago, — Men' je zadovoljnost ljubša ko zlato!

Razne novice in druge reči.

Smrtna kosa. Nemila smrt je zadnji čas v enem tednu pokosila dva odlična moža. Dne 25. julija zjutraj je po kratki in hudi bolezni izdihnil dušo stolni kanonik dr. Jožef Pajek. Rojen je bil v Prežigalu pri Konjicah 29. julija 1843. Bil je dolgo let profesor na c. kr. gimnaziji v Mariboru in ima po Štajarskem veliko število učencev, ki se ga še s spoštovanjem spominjajo. Bil je tudi odličen pisatelj. Mnogim bralcem je znan po svoji knjigi »Sv. Jožef,« ki jo je izdala Mohorjeva družba l. 1895. Truplo rajnega so prepeljali v Konjice. — Komaj so utihnili mrtvaški zvonovi, že si je smrt izbrala drugo žrtev. Drugi dan po pogrebu dr. J. Pajeka je šel stolni dekan dr. Ivan Križanič na svoj dom pri Sv. Križu na Murškem polju in je ondi v nedeljo 28. julija slovesno blagoslovil nov veliki oltar. Drugi dan je še obiskal svoje znance in prijatelje in je bil prav dobre volje. Po noči od ponedeljka na torek pa je potrkal smrtni angelj na njegova vrata. Po hudih bolečinah je v sredo 31. avgusta popoldne zatisnil svoje oči, star 58 let. Pokopali so ga v soboto 3. avgusta pri Sv. Križu na Murškem polju ob ogromni vdeležbi vrlega ljudstva. Rajni gospod dr. Ivan Križanič je bil daleč na okoli znan po svoji ljubeznivosti, učenosti in priljudnosti. Imel je prijazno besedo za vsakega, bodisi v gosposki ali kmetski suknji. Posebno revnim slovenskim studentom je bil pravi krušni oče. Slovel je tudi kot izvrsten, poljuden pisatelj. Njegove knjižice romajo še zdaj v tisočih po Slovenskem. Naj sveti obema večna luč!

Sv. Bolfenk pri Središču. Zeló si nas razveselil, dragi »Naš Dom«, tukajšnje mladeniče, ko smo čitali v tvojih predalih dopis iz našega kraja. Še večje veselje pa imamo do tebe zaradi tega, ker tako plodonosno deluješ med priprostim narodom. Kakor jutranje solnce svoje krasne žarke razliva, tako razlivaš ti svoje nauke ter nas s tem dramiš in poučuješ iz naše narodne nezavednosti. Toda kakor se pred solncem skrivajo po luknjah in mračnih prostorih ponočne ptice, tako se pred

teboj umika in skriva pri nas taista ptujška »giftna krota«. Žalibog, da je tudi tukaj pri nas tako kakor ponočna ptica našel ta nebodigatreba »Štajerc« svoje prostore, kjer prežvekujejo naši zaspanci in mračneži njegov živež in si tolmačijo »krotinc« veganje in regljanje. Nam se ti zaspani »nemškutarski brateci« res od vsega srca smilijo, da morajo nevedno podpirati svoje največje sovražnike. Želimo, da se jim v kratkem odprejo oči in zapodijo strupenega gada nekam v tevtonske gozde. Naročite si raje krasni »Naš Dom«, kateri je iz prave slovenske korenine, kateri je naš resnični prijatelj, ne pa volk v ovčji podobi. Ako pa ostanejo naši bratci gluhi in še bodo dalje slepo verovali »Štajerčevim« lažem, potem pridemo z imeni na dan, in sramota jih bo pred vsem slovenskim svetom, in to bo kazalo, da so zatajili svoj narod, svoj materni jezik ter ostanejo pred vsem svetom odpadniki od slovenskega naroda. Da se to ne zgodi, naj pošljejo »Štajerca«, odkoder je prišel in potem storijo svojo narodno dolžnost.

Dva krščanska socijalca.

Iz Škocjana na Koroškem. Predragi »Naš Dom«, bodi tudi iz naše fare pristrčno pozdravljen. Poznamo te že precej in veseli smo zmiraj, kadar te prebiramo. Majhen si sicer, pa korajžen in čvrst si; neustrašeno nam braniš naše zlate svetinje, sveto vero in ljubi materni jezik. Zraven pa še nam poveš kakšno zgodbico in še nam zakrožiš marsikatero prav po domače. To nas Korošce veseli in zato ti kličemo iz srca: Mili Bog blagoslovi tvoje žlahtno delo, ki ga opravljaš, z namenom, da bi srečno postalo naše drago slovensko ljudstvo. Živio! Tukaj v naši škocijanski fari, kakor tudi drugod po Podjurski dolini je ljudstvo prav pridno in pošteno. Letina nam, hvala Bogu, kaže letos prav dobro. Kmet bi še bil prav zadovoljen, le nekaj mu greni veselje, če premišljuje namreč, kaj mu prinese prihodnjost. »Kaj bo«, tako se vpraša marsikateri mož. Davki so od dne do dne večji in delavci in posli pa zmiraj dražji. Že zdaj nam vzame Celovec toliko delavcev; ko pa se začne prav resno zidati železnica iz Sinčevesi v Železno Kapljo, potem pa nam itak odidejo najboljše moči za delo in podjurski kmet delaj si sam. Železnice je pač lahko zidati tudi delavce je lahko dobiti, ker je plača večja, ali nesrečo trpi le kmetijstvo, ker je poslov in delavcev premalo. Toliko naj bode dovolj za danes. Prihodnjič izveš še več iz naše lepe Podjunske doline; do tedaj pa se giblji in delaj veselo in prav srčno nam bodi še enkrat pozdravljen, ti majhen korenjak: »Naš Dom«. Na veselo svidenje!

Shod zaupnikov v Mariboru. Slovenski deželni poslanci bodo kmalu sklicali v Maribor shod najodličnejših volilcev, da jim razložijo, zakaj ne gredo v Gradec. Proti takemu shodu pa se je oglasil liberalni slovenski časnik »Slov. Narod«.

Kar je ta list pisal proti shodu zaupnikov, od besede do besede ponatiskuje »Štajerc«. Spodnještajarski nemčurji in kranjski liberalci hodijo torej roko v roki. Dobro, to si hočemo zapomniti!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Lukavski Mavrin se je spravil v zadnjem »Štajercu« nad shod poslancev dr. Ploja in dr. Rosine pri Sv. Jurju ob Ščavnici. Koliko je njegovo poročilo o tem shodu vredno, vidi se že iz tega, da je lukavski Jože videl samo 15 do 20 kmetov. Vsi drugi so bili zopet duhovniki itd. Resnica pa je, da je bilo okoli 300 zborovalcev, duhovnika pa nobenega, ampak samo eden edini bogoslovec je bil navzoč. Živela resnica!

Ptujski nemčurček proti zadrugam. V prvih številkah se je »Štajerc« hlinil in širokoustil, da ni proti gospodarskim zadrugam, ampak samo proti trgovinskim zadrugam ali konzumom. Slovenski rodoljubi so že takrat rekli, da ptujška »giftna krota« laže, kajti ona je glasilo nemških in nemškutarških trgovcev, in ti niso samo proti konzumom, ampak tudi proti gospodarskim zadrugam, ki so na vsak način kmetu koristne. Da so slovenski rodoljubi govorili resnico, dokazuje zadnja številka »Štajerca«, v kateri nastopa proti koristni gospodarski zadrugi v Sinčevasi. Fej lažnikom in hinavcem!

Nemškutarška omika. Zadnji »Štajerc« se je zavzel za svojega liberalnega bratca »Rodoljuba«, ker smo mu mi dali dobro zasluženno ime »Rodolump«. Ptujsko »kresalo« namreč piše: Če je »Rodoljub« »Rodolump«, potem je »Naš Dom« »arš dum«. Prosimo, držite se za nos! Tako smrdljivo zna govoriti le nemškutarška omika!

Plačujmo davke na pošti. Večkrat slišimo o velikih gnječah pri davkarjih in o zgubi časa, s katero je združeno plačevanje davkov. Kmetje izgubljajo s tem po cele dneve. Kako temu pomagati? Čital sem v izvrstnem gospodarskem časopisu: »Narodni Gospodar«, ki izhaja v Ljubljani in katerega kmetovalcem toplo priporočamo, in sicer v številki 14. t. l. sledeče: »Pri vsaki pošti v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, lahko davek plačujemo. Zato imamo posebno vrsto prejemnic-položnic, ki tvorijo vplačilnice za plačila c. kr. davčnim uradom. To so z dopisnico spojene prejemnice-položnice, s katerimi se lahko opravljajo vsa plačila vsem c. kr. davčnim uradom, c. kr. finančnim in sodnim hranilnim blagajnam. Dobivajo se pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu in pri vseh pošt nih uradih in prodajalnicah znamk, kos po 7 vinarje. Te se izpolnijo in vplačujejo enako, kakor navadne prejemnice-položnice. Žalibog je stvar med ljudstvom še premalo znana in se skoro nič ne uporablja. Koliko dolgih potov in koliko časa bi si kmet s tem prihranil.«

Varuj se strele! Letos se je zgodilo mnogo nesreč vsled strele. Zakaj? Ljudje so premalo

previdni; tudi ne vedo, kje je strela najbolj nevarna. In kje? Na prostem in pod visokimi drevesi. Že stara pesem pravi: »Pod hrastom ne smeš stati, in smrek se moraš bati; pod bukovje se lahko gre...« To je dokazala poskušnja: v gozdu, ki ima dvakrat toliko bukovja, kolikor drugega lesa, je udarila strela 56-krat v hraste, 24-krat v smreke in jelke, pa nobenkrat v bukovno drevo. Zato, če si v gozdu, kadar treska, stopi hitro pod bukovje; najbolje, pod nizko grmičje. Ne ostajaj na robu gozda; zlasti ne pod visokimi drevesi. Bolje pa je vendar v gozdu, kakor na prostem; ker strela išče vedno najvišjo točko: na prostem pa je človek najvišji.

Utonil je v Spielfeldu v Muri učenec Simon Babšek. Čez par dni so ga potegnili pri Čmureku iz Mure.

Pomiloščena detomorilka. V zadnjem zasedanju porotnikov v Mariboru je bila Terezija Holc zaradi detomora obsojena na smrt. Sedaj se poroča, da jo je cesar pomilostil in da ji je najvišji sodni dvor prisodil 15 let težke ječe.

Mlad samomorilec. V gozdu pri Štoreh blizu Celja so našli minuli teden obešenega 15letnega sina nekega boljšega posestnika. Zakaj se je fant umoril, ni znano.

Starih petakov in petdesetakov ne bo več. Kmalu izide razglas, s katerim se bodo stari petaki in petdesetaki zamenjali v avstrijsko-ogrski banki z desetkronskimi, oziroma stokronskimi bankovci. Desetkronski bankovci pridejo že 2. septembra v promet.

Kedaj je žetev? Ni ga meseca v letu, da bi ne bilo žetve v tem ali onem delu naše zemlje. To spričuje sledeči pregled: Meseca januarija, v katerem so pri nas največji mrazi, je žetev v Avstraliji, v Nove Zelendi, v Chili in Argentini. V februarju spravljajo svoje pridelke v Indiji in v zgornjem Egiptu, med tem, ko je žetev v spodnjem delu meseca marcija. V aprilu je žetev na Cipru, v Perziji, Mali Aziji, na Kubi, v maju pa v srednji Aziji, na Japonskem in v nekaterih severoamerikanskih deželah. Meseca junija je žetev po Grškem, Ogrskem, na juž. Ruskem, v Italiji, Španiji, na Portugalskem, v Franciji in po nekaterih deželah v sev. Ameriki. V juliju pride na vrsto zlasti Avstrija, Nemčija, Švica, Anglija; avgusta pa Belgija in Holand. Meseca septembra imajo žetev na juž. Skotskem, Švedskem, Norveškem in sev. Ruskem. Meseca oktobra se spravljajo pridelki po sev. Skotskem in naslednjih mesecih do Božiča pa v juž. Ameriki in juž. Afriki.

Konj jih je izdal. Pred nekaterimi dnevi so finančni stražniki v Milanu zasačili nekega voznika, ki je vozil utihotapljen špirit v neko skladišče. Voznik ni hotel nikakor povedati, od kod je pripeljal špirit, a finančni stražniki so vseeno kmalu pogodili, od kod je prišel. Izpregli so namreč konja

in ga pustili, da je šel sam po cesti, kakor se mu je zljubilo. In res, konj je mirno korakal naravnost proti kraju, od koder je pripeljal voz. Stražniki so sledili konju in so našli v neki mali vasici blizu Milana tovarno, kjer so skrivoma proizvajali špirit.

Preveč denarja. Časniki poročajo, da je v vseh dunajskih bankah nakupičenega veliko denarja. Nihče denarja noče vzeti na posodo za več nego za 3% in še s temi odstotki ga banke težko razpečujajo. Take so bolečine kapitalistov. Drugače je seve mej revnim ljudstvom.

Čuden slučaj. List »Le Žurnal« priobčuje naslednji pretresujoči slučaj: Grof Suvarov, njujorski sodnik, predsedoval je te dni neki razpravi. Naenkrat je glasno zaklical: »Bog! žena in hči potujeta po morju, vihar besni, sedaj jih je zadela strela!« Občinstvo je mislilo, da je predsednik sodišča zblaznel, in je zbežalo. Grofa so odvedli domov, kjer je neprestano plakal, češ, da mu je strela ubila ženo in hčer. Zdravnik ga je miril v nekaj dneh pa je prišlo poročilo grofu, da mu je strela na morju ubila ženo in hčer. Nesreča se je zgodila ob času, ko je grof zakričal v sodni dvorani.

Mravlje so umorile malega otroka na Saksonschem v mali vasi. Mati ga je vzela s seboj na polje in ko je dete zaspalo, ga je položila pod bližnje drevo koncem njive. Kar naenkrat pa je začel otrok jokati in ko je prišla mati blizu, da bi ga potolažila, je opazila, da je bila položila detece na mravljišče. V nosu, ustih, ušesih in po životu je bilo polno mravelj, ki so provzročale malemu otroku strašne bolečine, vsled katerih je v par urah umrl.

Novega škodljivega hrošča so zasledili po severnem delu Iowe v Ameriki, in sicer najpoprej po škodi, ki jo je provzročal. Velikosti je kakor španska muha, a ima črne in rumene pe-rutnice.

Kdo je osel?

Po Mm. A. I.

V priprostem mestecu je stanoval glasovit padar za oči. Nekega dne pride k njemu stara gospa, da si da pregledati svoje oči, ker je že dalje časa slabo videla. Pravila je, da jo je že zdravil njen domači zdravnik, a v kljub temu vidi vedno slabše. Gospej se je poznalo, da je visokega rodu in bogata. Ko ji naš padar pregleda oči, zmaja z glavo in pravi, da bo zdravljenje dolgo časa trajalo, ker se je bati, da dobi gospa »amaurosis« t. j. da popolnoma oslepi. Gospa je bila daleč doma, zato ji svetuje, da si v mestu najme stanovanje, ker ji mora on večkrat pregledati oči; kajti le na ta način se je mogoče izogniti popolnemu oslepljenju. Gospa uboga in si najme krasno

stanovanje, ker je imela dosti pod palcem. Padar jo marljivo obiskuje dan za dnevom. Minoli so tedni, minoli so meseci, a oči so ostale, kakor so bile, ni bilo ne hujše ne boljše. Gospa je začela samo misliti, da njena belezen pač ni tako huda, kakor se je bala, ampak, da samo zato slabše vidi, ker je bila že bolj v letih. Padarju seveda tega ni pravila. Naenkrat pride bogata bolnica na čudno misel, katero takoj izvede, hoteč se prepričati, ako je vse to res, kar ji njen novi zdravnik pravi.

Obleče se jako siromašno. Na glavo si dene raztrgano ruto. V roko vzame star rogozar (ceker). V tej opravi zgleda skoraj kakor beračica. Tako se napoti k svojemu padarju, ki je seveda ne spozna.

»No, draga mamica, kaj pa želite?« vpraša jo padar.

»O gospod dohtar«, odgovori ona, »naj mi pomagajo, imam strašno slabe oči; ne vem, kaj bo s tega!«

»No, no« — pravi doktor — »pa mi jih pokažite!« Med tem jo lepo prime, jo pelje k oknu in ji pogleda in preišče oči. Nato pa pravi: »Ja, kaj pa bi draga mamica radi? Vaše oči so ja dobre!«

»Dobre?« vpraša ona.

»Da, da, seveda so dobre«, odgovori padar. »Jaz jih ja vidim in vem kaj govorim.«

»Prosim, gospod dohtar«, pravi ona dalje, »meni se je reklo, da dobim A — Am — no zdaj ne vem več, kako se to imenuje, kar dobim na oči.«

»Amaurosis?« — vpraša padar — »To je popolno oslepljenje.«

»Da, da, gospod dohtar, tako se imenuje to kar bom bojda dobila na oči.«

»A, kaj še,« nasmeje se padar. »Nikar se ne dajte vkaniti. Vaše oči so malo slabše, ker niso več mlade, a drugega jim nič ne manjka. Tudi moje niso nič boljše od vaših.«

»Pa prosim« — pravi ona — »meni je moj zdravnik tako rekel.«

»Potem je vaš zdravnik osel!« — zadere se padar.

»Tak? — Osel?« — vpraša ona počasi.

»Da, osel je« — zadere se zopet padar. »Jaz to še enkrat rečem in vi mu smete povedati, da sem jaz tako rekel.«

»No, če je pa tako,« odgovori gospa s svojim navadnim glasom, »potem mu pa vi sami povejte, znabiti se ga bo bolj prijelo; kajti vi sami ste moj zdravnik. Ali me ne poznate?«

Da je pri tem padar napravil silno dolg obraz, si moremo misliti. »Milostiva gospa — prosim — prosim —« A gospa ga ni dalje poslušala, temveč odšla je iz sobe, da je ubogi padar ni več videl.

Grajščina Pragersko
odda svojo

x pilo (žago) x
na Poljskavi v najem. 7 2-2

Slovenci!

darujte
za družbo
sv. Cirila i Metoda!

Kot učenca za tiskarstvo

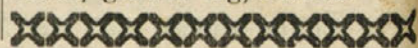
sprejme takoj tiskarna sv. Cirila v Mariboru 14 let starega, zdravega in krepkega fanta, ki je dovršil z dobrim vspehom vsaj drugi razred meščanske šole ali pa drugo gimnazijo. Učiti se mora 4 leta ter dobi prvo leto 2 K, drugo 3 K, tretje 4 K in četrto 5 K na teden plačila. Za hrano in stanovanje morajo skrbeti starši.

Najcenejše

5 8-4

dobro in sveže špecijsko blago kakor sladkor, kava, riž, ogrska pšenična moka, — potem tudi grablje, vile, lopate, jerbasi i. t. d. se dobe v trgovini **J. Sirka**, poprej **Holasek**, Maribor, glavni trg, rotovž.

Rodoljubi!

Mladenci!

Širite „Naš Dom!“

Na delo rodoljubno!

Tiskarna sv. Cirila Maribor

koroške ulice št. 5

Tisk in zaloga
„Slovenskega Gospodarja“
in „Naš Dom“.

Tisk
„Südsteirische Presse“
in „Voditelja“.

Tisk
„Cerkv. uradnega lista“,
Uradnih listov
c. kr. okrajnih glavarstev
Celje in Brežice.

z najboljšimi stroji
in najnovjšimi črkami

oskrbljena, prevzame vse
v nje stroko spadajoče
reči:

Za urade, odvetnike in notarje: Vsakovrstne formulare, tabelice, pooblastila, blankete, ekspenzarije, pobotnice itd.
Za trgovce: Cenike, okrožnice, račune, fakture, memorande, naznanila, priporočila, vožne liste, pisma, vizitke, kuverte z naslovom, dopisnice itd.
Za hotele in gostilnice: Jedilne liste, etikete za steklenice, račune za natakarje, knjige za vknjižbo ptujcev itd.
Za založnike: Knjige, brošurice, časopise, strokovne liste, slavnostna pisma, imenike za knjižnice itd. itd.
Za razne korporacije in društva: Pravila, letna poročila, pesmarice s sekiricami, pristopnice za člane, vabila za veselice in ples, diplome, plačilne knjižnice, blagajniške knjige itd.

Vsakovrstne tiskovine:

Lepake
vsake vrste in velikosti,
poročne liste, osmrtnice,
spominske liste,
vizitke itd.

Zaloga
vsakovrstnih tiskovin
za kn. šk. župnijske
in občinske urade,
za krajne šolske svete
in šole.

Zaloga
vsakovrstnih tiskovin
za posojilnice,
c. kr. bilježnike,
za odvetnike in
zasebnike.

Brzojavni naslov:
Cirilova tiskarna Maribor.

Chekova št. poštnega hranil. urada 825.010.